

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Sanctis

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, Anno M.DC.XXX

[I]n S. Michaelis Archangeli & omnium sanciorum Angelorum celebritate
Paraphrasis lectionis Apocalyp. I.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47060](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47060)

T. VI
22

tionem & lectionem pia roborare, humanas laudes respicere, solitudinem experere, silentio delectari, vacare Deo, suspirare ad caelestia, terrena omnia modiciter vilipendere, nihil praeter Deum nobis consolatorium arbitrari. Denique Deum super omnia, & proximos omnes in Deo & propter Deum amare. Haec est enim summa quaedam & compendium totius doctrinae Christianae, in qua nos vna cum Apostolis Christum imitari debemus, qui suis exemplis, ne trepidemus nos animavit, suis institutionibus ne erremus, edocuit, suae gratiae auxilio ne deficiamus munire paratus est, & ut fortiter perseveremus seipsum nobis praemij loco polliceri dignatus est: cui sit honor & gloria in secula seculorum, Amen.

Compendium
d. et
Christiana
quodam sit

IN CELEBRITATE D. MICHAELIS ARCH-
angeli, & omnium sanctorum angelorum, Lectio
Apocalypsis Beati Ioannis Apostoli
ex capite primo.

In diebus illis, Significavit Deus quae oportet fieri cito, loquens per angelum suum sermo suo Ioanni, qui testimonium perhibuit verbis Dei, & testimonium Iesu Christi, quaecumque vidit. Beatus qui legit, & qui audiunt verba prophetiae huius, & servent ea quae in ea scripta sunt: tempus enim prope est, Ioannes septem Ecclesiis quae sunt in Asia: Gratia vobis & pax ab eo qui est, & qui erat, & qui venturus est, & a septem spiritibus qui in conspectu throni eius sunt, & ab Iesu Christo qui est testis fidelis, primogenitus mortuorum, & princeps regum terra: qui dilexit nos, & lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo.

PARAPHRASIS IN EANDEM LECTIONEM.

Apte quidem in festo beatissimorum spirituum angelicorum lectio ista pronuntiatur, ubi inter caetera gratia & pax optatur Ecclesiae a septem spiritibus, utique angelicis. Quid enim aliud possunt precari nobis angeli pacis, nisi pacem non quam mundus praestat, sed gratia Dei, quae sola vere pacatos, tranquillos & securos nos efficit. Ergo Ecclesia libenter hac lectione utitur, ut dum fideles erga se superiorum spirituum benevolentiam agnoscunt, ad eorum amorem & piam venerationem, debitamque gratitudinem accendantur, cupiantque illis charitatis vicem rependere, a quibus se recipere sentiant amari. Sed nunc lectio ipsa tractanda est more nostro. Cum esset Ioannes Apostolus & Euangelista (qui consensu sanctissimorum & doctissimorum patrum, Irengi, Hieronymi, Iustini, Tertulliani, Origenis & Latinorum prope omnium, Apocalypsim descripsit, non ut recentiores quidam somniant, alius quispiam) in Pathmos insulam relegatus, significavit illi per revelationem, siue imaginariam visionem Deus, qui revelat mysteria, quae oportet fieri cito, omnem videlicet Ecclesiae statum ad ipsum usque extremum diem. Non enim quisquam unquam tam perfecte ac dilucide cuncta Ecclesiae euenta, ut Apostolus & Euangelista Ioannes descripsit. Atque ad haec significanda usus est angeli ministerio, forte illius qui custos eidem Apostolo erat assignatus, vel alicuius ex archangelorum ordine per quem

Apocalypsin
quis vere
scripserit.

Dan. 2.

Angelorum
quisnam D.

missi

misit & aperuit Deus cuncta huius Apocalypsis mysteria seruo suo & Ap-
 stolo ac discipulo Ioanni Euangelista. Vt enim Dionysius Areopagita testis
 est, reuelationes propheticae sunt ministerio angelorum. Illi, inquam, Io-
 anni, qui testimonium perhibuit verbo Dei missus Romae in feruentis olei
 dolium, à quo tam exiuit illaesus, quam erat ab omni corporis pollutione
 immunis. Malebat enim vitæ subire discrimen, quam negare Christum ver-
 bum Dei, cui testimonium reddidit pro illius amore contemnendo, quic-
 quid posset mundus inferre supplicij, & libera voce scriptisque clarissimis
 eum omnibus prædicando. Non enim putabat sibi quicquam esse formidân-
 dum, quo minus Christum Dei Filium liberè omnibus annunciatet. Nouer-
 rat eo se in Christi Apostolum ascitum, vt ipsum cunctis verbo & scriptis
 prædicaret. Vndè etiam fidelissimè suo fundus officio testimonium perhi-
 buit verbo Dei, & testis fuit Iesu Christi syncerus & integer, patefaciens
 quibus poterat modis quæcunque vidit, id est, res gestas omnes Domini Sal-
 uatoris, quarum notitia erat fidelibus utilis ac necessaria. Idquæ certè non
 vulgari constantia eum fecisse constat, quandoquidem in Actis Apostolicis
 inter præcipuos ipse numeratur, & D. Petro Apostolorum principi aliquoties
 comes & socius peculiaris adiungitur. Quamobrem beatus ille merito cen-
 sendus est, tum præsentis conscientia pace & securitate, tum futuræ gloriæ
 certa expectatione, qui legit pia deuotione & credula animi pietate, & qui
 audit alios recitantes, aut è suggestu annunciantes & explanantes verba pro-
 phetia huius: nec tamen sola lectione vel auscultatione contentus est, tan-
 quam sufficiat ad salutem nosse voluntatem Dei, sed etiam seruat re ipsa &
 opere, quæ in ea scripta sunt. Seruare namque & exequi voluntatem Dei id
 potissimum exquiratur à nobis. Legas omnia diuinorum scriptorum volu-
 mina, fidem accommodes promptissimam & certissimam omnibus inibi
 contentis: nisi tamen etiam obedientem & morigerum te exhibeas erga ea que
 vel facere, vel cauere iubent, quid quæso tibi proderunt? Beatus ille, qui le-
 git, audit & seruat verbum Dei: miser autem & infelix qui cum sciat vol-
 untatem Dei, aut merito scire deberet & posset, tamen contentus inani fide,
 putat opera à se non exigi, sed fidem solam sufficere ad salutem. Verum bea-
 tus qui & nouit & seruat verba prophetia huius, bona in ea scripta adim-
 plendo, & mala deuitando: quia tempus prope est, quo iustus & æquissimus
 iudex reddet præmia singulis pro cuiusque meritis, & non auditores legis sed
 factores in iustorum consortiū assumet. Tempus inquam prope est, quo intelliget
 omnes pariter, quã bonum fuerit seruire Deo, quam malum & amarum reliquisse
 Dominum Deum nec timorè illius fuisse apud nos. Ioannes Apostolus & Euan-
 gelista septem Ecclesijs Asianis, adeoque cunctis toto terrarum orbe constitu-
 tis Ecclesijs, ita vt à Deo iussus est, hanc scripsit prophetiam: optatque vt vobis
 qui Deo credidistis, & in eius membra transistis per fidem & charitatem, quæ
 vbiq; in omnibus annunciantur Ecclesijs, gratia per quam sitis accepti
 Deo, & pax cordis & temporis sit ab eo qui est Deus vnus, atque idem, semper
 immutabilis, immotus, indeficiens ac inuariabilis, & qui erat ante omne
 æuum, & qui futurus est in æuum sempiternum, venturusque vt reddat merce-
 dè iustis & iniquis pro meritis singulorum: & à septem spiritibus, hoc est, sep-
 tem summis angelorum principibus: vel tota sanctorum angelorum frequen-
 tia &

Ioanni Apo-
 calypsin re-
 uelauit.
 Dionysius
 Areopagita.
 Martyrium
 S. Ioannis Eu-
 uangelista.

Acto. 2: 1. 4. 7.

Voluntatem
 Dei opere
 exequi vt à
 nobis requi-
 ratur.

Hierem. 1.

T. VI
22

ria & vniuersitate, qui septenario numero tanquam vniuersa complectente comprehenduntur, & sunt in conspectu throni eius, in praesentia diuinæ maiestatis, in superna Hierusalem, vbi semper intuentur faciem eius, & officiosissime obsequuntur & famulantur viuenti in secula seculorum, à quo se intelligunt habere omnem felicitatem suam, iureque illi debere se totos & quicquid possint. Optat autem S. Ioannes, vt gratia & pax nobis sit à Deo tanquam datore & autore, ab angelis autem tanquam pijs intercessoribus, qui nobis Dei gratiam & pacem concilient. Offerunt enim S. angeli preces nostras Deo, suasque illis iungunt, sicque optata nobis diuinæ gratiæ mœnera referunt. Sed & pax & gratia vobis sit, inquit, ab Iesu Christo, qui quatenus verò homo, suis excellentissimis meritis gratiam nobis & pacem temporariam ac sempiternam tanquam præcipuus & singularis mediator obtinuit, si tamen nos cooperari velimus. Idem autem ipse testis est fidelis, quia veritas infallibilis secundum diuinitatem, & quia ob veritatis testimonium mortem carnis durissimam sustinuit secundum humanitatem: & primogenitus mortuorum, eo quod primus à morte surrexerit in æternum victurus: & princeps regum terræ, id est, electorum omnium, qui vitijs vniuersis & animo suo dominantur, qui soli iure reges vocantur, regnaturi semper cum principe suo & Imperatore Iesu Christo, qui dilexit nos amore prorsus gratuito, immenso, æterno, & lauit nos à peccatis nostris non quocunque modo, sed in sanguine suo, quo ipso suum erga nos amorem euidentissimè declarauit, fundens pro nobis sacrosanctum sanguinem suum, & quicquid nos merito luere debueramur, in se recipiens atque eluens dirisimis & atrocissimis cruciatibus, ipsi ab humano genere, quod creatat, quod redimere venerat, irrogatis.

Angelos Deo offerre preces hominū.

Ioan. 14.

Reges quibus soli iure vocentur.

EXEGESIS EVANGELII EIVSDEM SOLENNITATIS, *Matthæi XVIII.*

IN Euangelio hodierno commemorantur discipuli Dominum interrogasse, quisnam potioris dignitatis & gloriæ futurus esset in cælis: moti videlicet inde, quod pro Petro idem pretium quod pro Domino Salvatore solutum viderant, & eundem cum Ioanne & Iacobo filijs Zebedæi maiori Christi familiaritate vti non ignorarent. Sed quid sibi vult isthæc percontatio? Nondam in eorum pectore Satan penitus contritus erat: adhuc pestiferum superbæ & ambitionis semen intus delitescibat, quod nisi gratia Spiritus sancti, & Domini Iesu admonitione, & castigatione paulatim elisum fuisset, poterant sanè toti Ecclesiæ non paruo fuisse scandalo, quod ipsi inter se de dignitate contenderent, quos Dominus primos & præcipuos in Ecclesia sua esse voluisset. Sed permisit pius & Sapiens Dominus in discipulorum suorum cordibus quædam hæere vitia, vt ea non in illis tantum opportuno tempore, sed etiam in nobis omnibus curaret, dumque quid in tam electis & charis discipulis ipse reprehenderit disceremus, magis solliciti simus cauere eiusmodi. Sic dum illos patitur aliquamdiu certis non carere vitijs, nos aduersum illa præmunitus optat, vt illorum imperfectio nobis ad perfectiora sectanda calcar adhibeat. Simul etiam vt agnoscamus, quanta

Matth. 18. Hieron.

Quid reprehensibile cur Christus in Apostolis hærete permisit.

quanta sit humanæ naturæ infectio, corruptio, imbecillitas, quando nec illi vitijs satis dominari poterant, qui perpetua Filij Dei cōsuetudine, præfentia, familiaritate poriebantur: Quam autem conueniat hoc Euangelium, solennitati SS. Angelorum, facile intelligi potest, tum quod hic scandala pusillorum adeo condemnantur, utpote nedum Deo, sed etiam sanctis Angelis hominum custodibus summè inuisa, tum quod expressa sit beatitudinis Angelorum commemoratio. At nunc Euangelium explicare tentemus.

Euangelium præfens quæ aptè quadret huic solennitati.

Accesserunt ad Iesum discipuli, dicentes: Quis putas maior est in regno cælorum?

Quæstio hæc superuacanea est & curiosa, id explorare cupiens, quod scire nihil attineat. Quid ad te ô homo, quis maior sit in regno cælorum? Quærebant hoc Apostoli etiamnum infirmi & imperfecti adhuc carnales & tepidi, nedum spirituales, & diuino amore pleni. Alioqui si in eorum pectore flamma diuini amoris fortiter arsisset, non potuissent ad superuacaneam inuestiganda animum adiecisse: quandoquidem amor Dei non sinit hominem aliud vel cogitare, vel inquirere, vel desiderare quam Deum. Philosophi quidam atque per plures etiam, hodieq; Christiani sapientes vel potius deliri tempora & ingenia sua in rebus inanis detriuerunt, & deterunt, quarum cognitio plus ad veram salutem officiat, quam conferat. Sed quare hoc? Quia intus vacui sunt & inanes, diuiniq; amoris expertes. Eoque etiam ipsi vani redduntur, curiosi & scioli, & cum nihil aut parum habeant veræ eruditionis & sapientiæ, tamen audent vel è sublimi in sanctissimos Patres ferre sententiã, & cum nec seipsos norint, alios omnes cōtemnere, lacerare, reijcere. Qui si neglectis rebus friuolis ac superfluis, ad salutaria & vtilia inquirenda, discenda, perferenda, sectanda, docenda sese conferrent, atque ante omnia Dei amorem totius vitæ nostræ scopum consequi, atque in eo magis ac magis crescere & augeri contenderent, reiectis ac posthabitis omnibus, quæ illum impedirent aut minuerent, iam sanè & sibi & alijs fructus magnos adferre possent. Sed curiositas imponit multis, à qua nec Apostoli fuere immunes, quando scire voluerunt, quidnam maior esset in regno cælorum: quod tamen etiam ex superbia & ambitione quadam quæsiisse videntur: quæ quidem pestis altas in natura humana radices egit, insita & instillata ei à fallacioso illo serpente, qui ut protoparentes nostros à diuinæ legis obedientia abduceret, promisit eis Dei similitudinem in cognitione boni ac mali: ad quam tum illi temerè aspirarunt. Sed & illis, & nobis omnibus euenit, quod in Psalmo quodam miserabiliter dicitur: *Homo cum in honore esset non intellexit, comparatus est iumentu insipientibus, & similis factus est illis.* Et quotquot ex illa deprauata radice trahimus originem, ad elationem & ambitionem, atque adeo quæuis vitia male propentis sumus. Quid verò respondit Dominus Apostolis curiosè percontantibus?

In huius seculi curiosi sciolos quæ Euangelicos.

Curiositas quibus quantà imponat.

Gene. 3.

Psal. 49.

Et aduocans Iesus paruulum, statuit eum in medio eorum, & dixit: Amen dico vobis. Nisi conuersi fueritis, & efficiamini sicut paruuli, non intrabitis in regnum cælorum,

8888

Aposto.

T. VI
22

Apostoli summam cæli dignitatem expetunt, & vsque ad infimæ ætatis abiectionem ac humilitatem reducuntur. Aduocans enim Dominus parvulum quendam, qui etiamnum totus grate paruulus ac innocentie puritate præditus esset ob susceptam circumcisionem, qua olim apud Iudæos infantes mundabantur ab originis macula, sicut apud nos baptismo, statuit eum in medio eorum, vt exemplo, quod in moralibus plurimum valet, eorum factum reprimeret, atque ad virtutem prouocaret: dixitq; eis: Amen dico vobis: Nisi ab hac mentis vanitate & perniciofa principatus obtinendi contentione conuerfi fueritis ad humilitatem, modestiam, simplicitatē & innocentiam paruulorū, non solum non eritis magni in regno cælorū, sed nec intrare in illud permittemini. Habet ætas infantium multa quæ etiam viros imitari deceat: Vt quod non irascuntur, non intumescunt animo, non se vltra æquales efferunt, non inuident maioribus, non contemnunt inferiores, non in hominibus fortunam venerantur, naturam despiciunt, nō sunt libidini dediti, non student auaritiæ, non sunt ambitiosi, denique & multis alijs carent malis, & bonis præditi sunt. Quæ nisi vos per gratiam & industriam adipisci studueritis, sicut illi ea ex natura habent, non admittemini in regnū cælorum. Nolo autem vos sensibus effici paruulos, sed malicia, vt in fit quidem in vobis serpentis prudentia, sed adfit etiam simplicitas columbæ. Quid hic dicturi sunt, qui impudentissimè aspirant ad honores & dignitates, qui alios cupiūt opibus, potentia, dignitate excellere & antecire, qui Christianos se dici & haberi volūt, & à Christiana simplicitate, modestia, innocentia tam longè absunt? O vos superbix filij, qui in sublimè cristas erigitis, huc aures cordis & corporis aduertite, quid æterna sapientia præcipiat auscultate: Nisi, inquit, conuerfi fueritis, & efficiamini sicut paruuli, non intrabitis in regnum cælorum. Vultis grandes esse? prius estote paruuli. Quod si neglecto Dei consilio & præcepto, absq; humilitatis suffragio in altum cōtendere nō cessaueritis, quanto altius ascendisse vos putabitis, tanto profundius corrueritis. Lucifer vsque ad Dei æqualitatem sese erigere non quidem potuit, sed voluit tamen: & mox infra omnes dæmones in infimum tartari lacum detrusus est.

Quicūque ergo humiliauerit se sicut paruulus iste, hic maior est in regno cælorum.

Infantium
proprietates
quædā, quæ
sua sunt.

1. Cor. 14.

Superbi &
ambitiosi
quam lectio-
nem sibi ne-
cessariam di-
scere debe-
ant.

Matth. 14.

Eccle. 9.

Humilandi
se modus ve-
rus quis.

Chryst. st.
Superbis qu-
dam semper
ferè peculi-
se sūt.

Non dicit simpliciter: Quicūque humiliauerit se (Est enim qui se nequit ter humiliat & interiora eius plena sunt dolo) sed qui se humiliauerit sicut paruulus iste, id est, sincere, ex animo, absque simulatione, absque mendacio, vt quod foris ostendit & præ se fert coram hominibus, ex ipso cordis fundo proficiscatur: non aliud adhibeat foris, aliud intus tegat: id enim duplicitatis est vitium, cuius expers est infantia simplicitatis amica: hic maior est in regno cælorum, tanto quidem maior in cælis, quanto humilior in terris. Faceffat ergo omnis superbia & arrogantia, quæ Christi humilitatē respiciens, semper tollitur in sublime, & nedum æquales, sed etiam superiores plerumque contemnit. De qua memorabili sententia dicit Chrysolomus. Nihil certè arrogantia atque superbia peius, quæ mentis quoq; vires natura hominibus concessas, ita deiiciat, vt amentes ex prudentia, ac animo stolidos.

dos efficere videatur. Nam quemadmodum si quis cum statura cubitus sit, instar montium, imo etiam altiorem se putet, ac ideo seipsum quasi montes excessurus erigat, nullum aliud argumentum infantia suae quaramus. Sic cum inflatū videris hominē, qui meliorē se ceteris arbitretur, cōtēntiq; opinetur, si ceteris hominibus cōferatur, nullū iam aliud signum vecōrdiæ hominis exquiras. Tanto quippe ridiculosior est his qui natura infantiunt, quanto ipse sponte huic sibi morbū iniecit. D. Basilius Magnus in regulis breuiorib⁹, quæstione mota, quomodo regnū Dei accipiemus vt paruulus, Respondit. Si ad doctrinā Dñi tales nos præbuerimus, qualis est paruus in percipiendis disciplinis, qui non contradicit, neq; se disputans aduersus magistros defendit, sed tradita sibi præcepta cum fide atq; obedientia suscipit. Quod est maximè cōtra hæreticos, qui sui capitis adinventiones & somnia, præfertētori⁹ ecclesie iudicio in malū suū, & perniciē simpliciu ac miserorū.

Et qui suscepit vnum paruulum talem in nomine meo, me suscipit. Qui autem scandalizauerit vnum de pusillis istis, qui in me credunt, expedit ei, vt suspendatur mola asinaria in collo eius, & demergatur in profundum maris.

Quisquis fidelem quempiā huius paruuli innocentiam, humilitatem ac simplicitatem imitantem suscipit causa amoris mei, & quodlibet in eum confert beneficium, sua vel liberalitate illius leuans inopiā, vel consilio & doctrina instruens ignorantiam, vel humanitatis ac hospitalitatis studio eū peregrinum tecto suscipit, aut quouis alio prosequitur charitatis officio, nō ille hominem suscipit, sed seipsum, qui non aliter accipio quicquid in quē libet etiam vltimorum membrorum meorum collatum fuerit, quam si mihi præstetur. Ecce erga nos charitatem Dei, qui in nobis vel beneficio vel iniuria affici dignatur, vt iam merito summè cauēdum sit, ne cuiquam licet extremo Christi membro noceamus, maximequē danda opera, vt omnibus, præsertim abiectis, egenis & miseris opitemur. Nec est sanè, cur id ægrè faciamus, quando totum Christo præstatur. Qui autem scandalizauerit vnum de pusillis istis qui in me credunt, hoc est, qui vel verbo, vel facto, vel alio quouis modo alicui tali pusillo, simplici ac humili in me credenti, & forsitan adhuc infirmo & imperfecto (Nam tales facilius scandalum patiuntur) causam ruinae præbuerit, atque in errorem & peccatum atque animæ exitium pertraxerit, non veritus perdere animam, pro qua ego sanguinē meū fudi, expedit ei, præstat, satius est, vt mola asinaria suspendatur in collo eius, & demergatur in profundū maris, hoc est, vt quantumuis duro afficiatur supplicij tēporalis genere, quo spiritus saluus fiat. Potius enim quæuis ferēda est poena tēporaria, quam anima cuiusquā à Deo abstrahatur. Quamobrem rectè mouetur sancta Ecclesia catholica, quæ hæreticos obstinatos, qui infirmitatibus animabus scandalo sunt, iubet viuos concremari. Quod sanè & ipsi expedit, & alijs ipsi quidem, ne plures perdendo grauioribus se sceleribus & tormentis reddant obnoxios: alijs autem, ne per illos seducantur. Sic morbidum pecus separatur ab ouili, ne cæteras oves morbi contagione inficiat. Ita & expedit scandalorum fabricatores tolli è medio, ne pusillos suis exemplis aut dogmatibus in damnationem pertrahant.

8888 2

Ex qua

Matth. 23.

Christus qui in suis membris verè recipiatur.

Scandalum pusillorum quæto studio præcauēdū.

Hæreticos obstinatos, quam consulto & merito exterminat Ecclesia.

T. VI
22

Viuerē probē
instituentē vitē
hodie omnibus
ferē sit
ludibrio.

Ex qua Domini sententia luce meridiana clarius fit, quantopere infirmorum scandala vitanda sint: & tamen tot hodie mundus scandalis plenus est, vt virtus sit flagitijs esse deditum, & si quis paulo rectius viuere velit propter timorem Dei, omnibus mox irrisui & contemptui sit: multoq; iam studiofus alij alios in vitia, & per. consequens in supplicia mortis æternæ non illicere tantum, sed etiam protrudere conentur, quam olim sancti patres proximos ad Deum & virtutes inducere laborarint. Quod quidem satius est lachrymis & suspirijs, quam scriptis aut verbis prosequi.

Væ mundo ab scandalis? Neceffe est enim, vt veniant scandala. Veruntamen væ homini illi, per quem scādalum venit,

Eccl. 1.

Piissimus animarum saluator præuidens seculi malitiam, væ ait mundo ab scandalis: neceffe est enim vt veniant scandala: Tanquam dicat: Stultorum infinitus est, & semper erit numerus, qui non poterunt aliud, quam stultitiam & scandala meditari, atque proferre. Quamobrem pessimè cum mundo, id est, hominibus mundi amicis, & Deum non timentibus agi neceffe erit. Tales enim cum sint auersi à Deo, fieri non poterit, quin facile absentiantur & decipiantur impiorum hominum erroribus & offendiculis.

Martini Lutheri vita, mores, fructusque quos sua impietate effecit.

Et id melius quotidiana experientia quam ex libris discimus. Exiit vnus apostata & excucullatus monachus, diuina humanaq; omnia miscere cepit, fixit & refixit leges, in omnes cuiusuis ordinis homines spurcissimo ore debacchatus est, nihil nisi carnis desiderijs plausibilia docuit, pro sola nuda fide licet sterili, pietatem omnem, studium omne virtutis ac probrarum penitus damnauit & reiicienda tradidit: denique tanta tamque horreda & inaudita scribere, dicere, agere non est veritus, vt non possit sine horrore referri: & tamen tot sibi ascriuit discipulos ac sectatores, vt nullus vnquam sanctorum tot videatur conuertisse ad Christum, quot iste breui tempore à

Galat. 5.
Math. 7.
Luc. 11.

Christo abduxit. Quare hoc? Quia mundus plenus erat infirmis & pusillis, quibus molestum erat seruire Deo, carnem cum vitijs & concupiscentijs crucifigere, per arctam viam & angustam portam ingredi. Quibus vbi spes propolita est, & diuinæ scripturæ sententijs perperam expolitic fallaciter ac infidiosè persuasum est solam fidem sufficere, opera bona superuacane, imo & noxia esse, atque id genus alia multa prorsus à diuinis licetis abhorrentia, manibus & pedibus in eam sententiam mox iuerunt, & scandala animarum suarum, quæ summopere vitare, execrari, detestari debuerant, obuijs vlnis, amplexi sunt. Sed væ illis ab huiusmodi scandalis, & quidem væ sempiternum, nisi resipuerint. Atque etiam væ homini illi, per quem scandala ista venerunt. Sed & alijs, quibuscunque scandalorum architectis væ.

Scandala præstantes animabus infirmis, quam grauius in se poenis inuoluant.

Si enim apud homines mortis sententia plestantur, qui vestem aut aliquid aliud rei alienæ furantur, quam illi habebunt sustinere pœnam, qui scandalis suis animas, rem longè prætiolosissimam Deo creatori eripiunt? Merito poenas dabunt æternas, qui animas semper victuras perdunt. O si hæc bene attenderent homines. Quam multa hodie scandala præbentur, & tamen vix quisquam animaduertit, aut alicuius pensi habet. Ornant se mulieres, ornant se viri petulanter nimis, & multi vtriusque sexus ex eorum aspectu grauius vulnerantur. Scandalo ergo sunt proximis suis. Et væ illis, an Domini,

Math. 9.

minus, per quos scandalum venit. Dicunt autem: Nos non id volumus nostro ornatu & vestium perulantia, vt alij offendantur. Quid dicitis miseris? Venenum alijs porrigitis, & non vultis vt inde laedantur? Audite obsecro, quid Chrysostronus dicit: Si vir aut mulier se ornauerit, & vultus spectantium in se prouocauerit, etsi nullum inde eueniat damnum, iudicium tamen feret in æternum, quia venenum obtulit etsi non fuit qui biberet. Hæc ille. Augustinus quoque terribilem fert sententiam in eos, qui alios scandalizant, ita inquit: Magis peccant qui animas ad peccandum inflammant & Deo subtrahunt, quam qui carnem Christi crucifixerunt. Et D. Isidorus. De teriores sunt, inquit, qui siue doctrinis, siue exemplis vitam moresq; bonorum corrumpunt, his qui substantias aliorum prædiciaque diripiunt. Væ ergo homini illi per quem scandalum venit: Sed quia duplex est scandalum, alterum quod dicitur actiuum, alterum passiuum, posteaquam hætenus de priori egit Dominus, nunc ad alterum vertit orationem, quod ipsi ab alijs, siue à nobis ipsis patimur.

Si autem manus tua, vel pes tuus scandalizat te, abscinde eum, & proijce abs te. Bonum tibi est ad vitam ingredi debilem & claudum, quam duas manus, vel duos pedes habentem mitti in ignem æternum. Et si oculus tuus scandalizat te, erue eum & proijce abs te. Bonum tibi est, vnum oculum habentem in vitam intrare, quam duos oculos habentem, mitti in gehennam ignis.

Si manus tua scandalizat te, vt ad vsus illicitos eam adhibere delectet, vt aut tangere velis, quod non deceat, aut operari quod illicitum sit, sicut per manus multa sunt grauiora & horrenda peccata: aut item pes tuus scandalizat te, vt ire velis ad perpetranda adulteria, scortationes, homicidia, comestationes, comperationes, aut alia quæuis scelera, abscinde siue manum, siue pedem, & proijce abs te, id est, mortifica eiusmodi praua desideria, improbas voluntates & tentationes diabolicas, ne præbeas membra tua arma iniquitatis peccato, sed vtaris illis ad ea duntaxat, quorum gratia tibi data sunt à Deo. Melius est enim, vt inierim, licet cum aliquo sensualitatis dolore, careas voluptatibus & oblectamentis illicitis, quam pro momentanea delectatione, & membrorum abusu mittaris in ignem æternum. Et si oculus tuus scandalizat te, vt velis pulchras inspicere mulieres, licet te vulnerari sentias, aut quiduis aliud sola ductus curiositate vel cupiditate conspiceret, quod tamen sine animæ detrimento non possis, erue eum, & proijce abs te, hoc est, auerte eum, ne videat vanitatem, & imitare sanctum Iob dicentem: *Fædus pepigi cum oculis meis, vt ne cogitarem quidem de virgine.* Oculi enim nisi seuerè custodiantur, grauiissima in animam damna inuehunt, quum sint animæ fenestræ, per quas mors ipsa ingreditur. Oculus meus, ait Hieremias propheta in persona hominis oculos suo non custodiens, deprædatus est animam meam. Itaque hac manuum, & pedum truncatione, & oculorum reiectione Dominus Iesus omnes carnales affectus rescidit, vt neminem tam charum aut propinquum, aut vilem vel necessarium habeamus, quin eum fugere

Chrysostr.

August.

Isidorus.

Scandalum
bifarium accipi.Manibus &
pedibus vt
multifariam
grauiusque
peccetur.
Rom. 6.Oculus scandalizans
quoniam sit erudendus.Iob 27.
Oculus male
custoditus
quoniam mala
animæ in-
ferat.Hierem. 9.
Thren. 3.
Hieronym.

T. VI
22

Vita solitaria
lous ex D.
Hieronymo.

Cassiodorus.

Societas per-
nitiosa quam
fit anima
sociata.

fugere & abijcere, dum nos abstrahit à Deo, nitamur. Nouit vnusquisque
credentium, ait D. Hieronymus, quid sibi noceat, vel in quo sollicitetur ani-
mus, ac sepe tentetur. Melius est vitam solitariam ducere, quam ob vita
præsentis necessaria æternam vitam perdere. Melius est solum saluum fieri,
quam perire cum pluribus. Et Cassiodorus: Iustitia, inquit, non patris
non matrem nouit, personam non accipit, solum Deum considerat & æ-
tendit. Rumpere ergo omnem affectum carnalem, & separa eum à te, si maior
& potentior es: si minor separare ab eo, & in quantum potes deuita societa-
tem eius quem castigare nequis. Nihil enim tam nociuum, quam pernicio-
sa societas. Denique hic ipsis verbis sapientissimè nobis consulit Deus, mo-
nens vt fugiamus peccandi occasiones & pericula. Quæ nisi euitentur, vix
aut nullo pacto peccatum euitari potest, præsertim vbi quis se prociuem
sentit in vitia, & infirmum ad resistendum. Discamus igitur Christi amo-
re contemnere & mortificare affectus inordinatos erga quascunque res cre-
atas: si pater, si mater, si soror, aut frater, aut quiuis alius quantumuis pro-
pinquus, & charus: si res qualibet creata nobis scandalo est, & illicit ad pec-
catum, ac abstrahit à Deo, fugiatur & abijciatur propter Deum. Habet Do-
minus Deus, vnde centuplo plura & potiora nobis restituat.

Videte ne contemnatis vnum ex his pusillis. Dico enim
vobis: quia angeli eorum in cælis semper vident faciem Pa-
tris mei, qui in cælis est.

1. Cor. 2

Solet Deus plerunque abiecta & contemptibilia huius mundi eligere, &
qui mundi amicis despicabiles videantur. Ita ergo Christus, qui animas po-
tius intuetur, quam externa bona, vt sunt honores, diuitiæ & similia, præ-
cipit hic hominibus, ne quemlibet pusillum in ipsum credentem contem-
nant ob simplicitatem ac humilitatem illius. Nam etsi humano iudicio ta-
les negligendi censeantur, tamen Deus non eos negligit, imo tanti facit, vt
etiam beatissimos ac illustrissimos illos cæli ciues, angelicos spiritus eo-
rum custodiæ assignarit, qui nihilominus perpetuo vultum Dei contem-
plantur, in quo beatitudinis summa consistit. Vbi duo nobis tradun-
tur: Neminem scilicet esse contemnendum, etiam si pauper & pusillus sit,
& angelos semper videre faciem Patris, qui tamen ijdem nobis custodi-
endis assignati sint. Si ergo contemptibilis quisquam videatur, quod ab-
iectus, simplex, & pusillus sit, saltem hoc à contemptu illius nos reuocet,
quod semper illi adest custos eius angelus sanctus, præclarus & gloriosus
spiritus, qui certè pro suo in hominè ipsius curæ traditum amore illius con-
temptum æquanimiter ferre non potest. Denique, ex hoc loco colligimus
immensum erga nos Dei amorem, qui voluerit nobis seruire angelicos
spiritus, quorum tamen natura sublimior est: nec ambigendum est,
quin singuli homines, mali æque ac boni habeant singulos
angelos vitæ suæ custodes. Et vt diuus Hieronymus
ait: Magna dignitas animarum, vt vnaquæque
habeat ab ortu natiuitatis in custo-
diam sui angelum dele-
garum.

Contemnen-
dum fore ne-
minem.

Ex Angelorū
custodia co-
siderandam
Dei erga nos
charitatem.

Hieronym.

IN FESTO 3. MICHAELIS ARCHAN.
SERMO I. IN EADEM FESTIVITATE.

607

De Angelis, quid & quales sint: de eorum Hierarchijs & ordinibus, de ministerio eorum erga nos: & quo pacto nobis imitandi & honorandi sint.

Angeli eorum in caelis semper vident faciem Patris mei, qui in caelis est. Matthæi XVIII. Dulcissima planè & iucundissima nunc agitur solennitas, nempe sancti Michaelis Archangeli, & omnium spirituum angelicorum, in qua nos illorum felicitati & beatitudini totis animæ visceribus congratulari debemus, & pro maximis in eos collatis beneficijs diuinæ maiestati vberes gratias agere: ipsos denique speciatim inuocare ac pietatis & deuotionis officijs studiosissimè venerari, quo illorum protecti & adiuti patrociniò, securius aduersus inimicas dæmonum acies, & mala omnia nos à Deo retrahentia dimicemus. Ideo namque ex sancti Spiritus instinctu cõuenientissimè ab Ecclesia dies iste illorum honori decretus est, vt eorum suffragia & patrocinià precibus, desiderijs, lachrymis, suspirijs atque alijs religiosæ venerationis studijs ambiamus: Quo tamen etiam vltro inuitamur, nisi planè cæci, stupidi & ingrati sumus, quando certum habemus cū illis nos quandoq; in cælesti patria perenniter victuros, atque interim dum hic sumus multis & magnis eorum nos frui beneficijs, atque ab innumeris animæ & corporis malis per eos præseruari. Neque latere nos potest indiuiduos eos totius huius peregrinationis nostræ, qua ab illorum dulcissima societate exulamur, esse comites, qui nos in rebus dubijs confirmant, in aduersis erigant, in prosperis moderentur, in tentationibus tueantur, in periculis protegant, & ad virtutum profectus capiendos maxima nobis conferant adiumenta. Cum igitur tot tantaq; imo & multo plura ab illis consequamur bona, non possumus non illos vicissim amare, venerari, colere, nisi totius humanitatis prorsus expertes sumus. De quibus vt paulò diligentius aliquid agamus, primo quid vel quales sint videndum est: deinde quot Hierarchiæ & ordines, quæq; singulorū functiones & actiones: tertio de ministerio quod nobis impendunt: quarto in quibus sint à nobis imitandi, & quo pacto colendi & venerandi. Primo igitur definiuntur angeli à Damasceno quod sint substantiæ intellectuales, semper mobiles, arbitrio liberae, incorporeæ, Deo ministrantes, immortalitatem suscipientes secundum gratiam, non naturam. Et Isidorus: Angeli, inquit, sunt substantiæ spirituales, natura mortales conditi, sed contemplatione immortales facti, animo impassibiles, mente rationales, felicitate securi, futurorum præscij, in hunc mundum regunt, missi corpora aërea assumunt, in cælestibus commorantur. Quos ipso diuus Bernardus libro quinto de Consideratione dicit esse spiritus potentes, gloriosos, beatos, distinctos in personas, dispositos in dignitates: ab initio stantes in ordine suo, perfectos in genere suo, corpore æthereos, immortalitate perpetuo impassibiles, non creatos, sed factos, id est, gratia, non natura mente puros, affectu benignos, religione pios, castimonia integros, vnanimitate indiuiduos, pace securos, à Deo conditos, diuinis laudibus & obsequijs deditos. Hæc ille.

Ex quibus multa possunt elici, quæ nos ad sanctorum angelorum amo-

Angeli sancti
quanta sint
deuotione
venerandi.

Festum An-
gelorum cur
institutum sit.

Beneficia
quænam an-
gelico famu-
larum homines
consequuntur.

Angelus qui-
nam desio-
iatur, quidve sit
angelicus
spiritus.
Ioannes
Damascen.
Isidorus.

Bernardus:

T. VI
22

Similitudo
Dei quanta
in Angelis
releueat.
Dionysius
martyr.
Ezech. 28.

Imago Dei ut
perfectior sit
in homine
quam in
Angelo.

Esaiæ 14.
Stabilitas
Angelorum

Fortitudo
Angelorum.
4. Reg. 19.

Pulchritudo
Angelorum,

Anselmus.

Bernardus.

rem vehementer inflamment. Est etiam in eis magna diuinæ essentia similitudo, & absolute loquendo, maior, quam in hominibus. Vnde D. Dionysius non solum ad imaginem Dei eos conditos esse dicit, sed etiam Dei imaginem, & scriptura sacra signaculum similitudinis eos appellat. Itemque vocantur specula splendidissima, copiosissime illustrata, intantum, uti cui contingeret videre angelum, idem ipse videret Deum in illo clarissime relucentem. Totum enim se Deus illis infudit, utpote diuinitatis capacissimis, tamen iuxta mensuram suam. Ac nihilominus sunt rationes quædam, ob quas perfectior est in homine Dei imago, quàm in angelo. Deinde maxima in eis inest puritas & inuiolata innocentia, quæ nulla vnquam cuiusuis vel tenuissimi delicti macula est aspersa, ita ut à diuo Dionysio vocentur specula pura & incontaminata. Non enim consenserunt apostatis illis, & defertoribus angelis, qui non contenti naturali dignitate, diuinos sibi voluerunt usurpare honores, & superbia ac importunitate rapere, quod humilitate & obedientia mereri debuissent. Sed sui conditoris perspecta voluntate, illi firmissimè ac promptissimè inhaerunt, & quicquid se nouerant ab illo adeptos, totum in illum refuderunt, neque vlla ex parte committere voluerunt, ut ab illo vel minimum discordarent. Qua in re multum certe hominibus antecellunt, ut quorum est natura peccati contagione corrupta. Poterant quidem sancti angeli cum cæteris repugnare Deo, sed liberi arbitrij facultatem diuinæ gratiæ applicuerunt, eiusque ope & adiutorio freti, in bono perstituerunt.

Præterea ingenti sunt robore ac fortitudine præditi. Patet hoc ex Regum libris, ubi vnus angelus dicitur interfecisse nocte vna centum octoginta quinque hominum millia. Nam suo quodam impetu feruntur, itaque tanto maiori vi & efficacia, quanto minus corporis implicantur impedimentis, & quanto sunt à corpore remotiores. Adhæc ineffabili pollent pulchritudine, adeo ut nihil sit in his rebus inferioribus, quod eis possit comparari. Quid autem mirum si Deus tam speciosos & elegantes voluit habere ministros cum sit ipse fons pulchritudinis, Deus immensæ maiestatis, quem non decent nisi absoluti decoris seruitia? Itaque etsi mirabilis est pulchritudo & splendor solis & lunæ, tamen nihil habet ad angelicam elegantiam & claritatem. Vnde D. Anselmo doctissimo & sanctissimo pontifice autore, si angelus vnus flaret in cælo stellato, & essent tot soles, quot stelle, tamè illius vnus angeli claritas soles omnes haud secus obscuraret, quàm solis splendor stellarum lumen, multisque modis etiam solis pulchritudinem longè amplius vinceret, quàm solis decor terræ pulchritudinem superat. Et hæc quidem ita se habent etiam de infimo angelo. Quæ ergo mens concipere, quæ ratio inuestigare possit summi angeli decorem & elegantiam? Ut enim D. Bernardus ait, qui in naturalibus præcellunt angeli, iidem etiam præcellunt in gratia & gloria. Verè amabiles & omni terrena pulchritudine incomparabiliter amabiliiores cælestes illos & absolute venustatis spiritus, qui si bene & attentè considerentur, possint mentem contemplantis etiam in ecstasi rapere sui decoris incomprehensibili magnitudine, & splendoris inextinguibili claritate. Si ergo o vilis homuncio amas res viles temporarias, cur non ita potius viuas, ut possis ad horum pertingere consortium, quos

quos Deus tanta ornavit pulchritudine, tanto illustravit lumine, ut deforme sit & obscurum, quicquid totus hic sublunaris habet orbis?

Est insuper aliud in eis quod dignitatem & felicitatem eorum v. hementer exaggerat, ut quod in bono sunt confirmati, ita ut nulla unquam ratione possint à Deo excidere. Nos quidem miseri instabiles sumus & fluctuamus, & quandoque ubi omnia nobis tuta arbitramur, repente in cœnum corruimus, atque vix agrè ad resurgendum conualescimus. Quod hodie placet, cras displicet: & ut hodie sumus ad bona agenda agiles & strenui, ita sequenti die ad omnia quæ virtutis sunt, torpemus ac languescimus. Atqui angeli sancti ubi semel tota mente in Deum se converterunt, mox in gratia confirmati, simulque tria sunt præmia consequuti: nempe tranquillitatem, in Patre per Christum reconciliatorem: veritatem in Filio per Christum doctorem: suavitatem in Spiritu sancto, per Christum amatorem. Accedit huc, quod in ordine creaturarum supremum obtinent locum, & in omni naturali perfectione, sapientia, virtute mirabiliter excellent, donis item gratiæ & gloriæ longè excellentius præfulgent: ex quibus summa eorum colligitur amabilitas, quam certè tanto constat in re qualibet esse maiorem, quanto maior illi inest bonitas: quæ non potest non maxima esse in sanctis angelis, tam multimodis naturæ, gratiæ & gloriæ donis tam excellenter ornatis, qui sicut diximus, nullam unquam cuiusvis peccati labeculam contraxere, qui ab initio suæ creationis in summa puritate & innocentia atque perfectione perstitierunt, qui mox ut confirmati sunt, Deum gloriæ fontem omnis boni, felicitatis abyssum, beatitudinis summam perspicuè ac dilucidè sunt contemplati, ardentissimè dilexerunt, tota omnium virtutum suarum facultate deditissimis mentibus honorarunt, qui eidem regi seculorum immortali, invisibili in omnibus semper promptissimè morem gerunt, eum studiosissimè laudant, & ingenti cum humilitate suspiciunt & admirantur, clamantes, & dicentes absque ulla intermissione: *Benedictio, & claritas, & sapientia, & gratiarum actio, honor, & virtus, & fortitudo Deo nostro in secula seculorum, Amen.* Et hæc quidem de primo, puta, quid vel quales sint angeli sancti, dictum sit satis. Quot autem sint illorum Hierarchiæ, quot ordines, quæque singulorum functiones & officia, atque etiam quæ actiones eorum, tam considerandum venit. Hierarchias tres esse constat: infimam scilicet, mediam & supremam, atque singulæ Hierarchiæ tribus constant ordinibus. Ordines itaque sunt novem, Primus Angelorum, Secundus Archangelorum, Tertius Principatuum, Quartus Potestatum, Quintus Viratum, Sextus Dominationum, Septimus Thronorum, Octavus Cherubim, Nonus Seraphim. Ita distinguuntur à D. Dionysio martyre & Episcopo, qui fuit Pauli Apostoli discipulus. Sed D. Gregorius, eumque secutus Bernardus paulo aliter distinguunt. Sed parum refert. Non enim contenderunt inter se sancti patres isti, sed suam quisque sententiam protulerunt, parati semper cedere melius sententibus. Angelorum autem officium est, ut minora hominibus nunciarent, eosque purgant, illustrent & perficiant, eis assistant in tentationibus, quæ non parum multa occurrunt in hac vita, quamvis multi ob mentis excitationem tentationes non sentiant, eo quod spontè sua vitijs dediti sint: eos item ad virtutes agendas excitent, eos deducant per lubricum huius periculosi

Confirmatio angelorum.

Tranquillitas, & veritas & suavis angelorum quanta.

Donis gratiæ & gloriæ angelis collata.

Perfectio angelorum quanta.

1. Tim. 1.

Apoc. 8.

Hierarchiæ angelorum tres quæ sunt. Ordines qui & quot sunt angelorum.

Dionysius martyr. Bernardus Gregorius

Angelorum officium quod.

h h h exilij

T. VI
22

exilijiter. Siquidem diuino ipsi amore incomparabiliter ardent, & celesti pleno sunt lumine, atque Dei & Domini sui gaudijs perfectè perfrauntur, ad quæ ex voluntate Dei nos perducere debent, vt ex nobis initauretur ruina desertorum spirituum, & celestis Hierusalem muri illorum lapsu diruti ex nobis reedificentur. Archangeli summa, id est quæ naturam excedunt, vt sunt fidei mysteria, atque id genus alia arcana nunciare solent: nempe quæ ad vtilitatem Reipublicæ pertinent. Et quamuis sint superioribus agminibus inferiores, tamen quarundam proprietatum illorum participes sunt, & angelis inferioribus præfunt, reducuntque inferiores ad superiora: itemque dominis, regibus, pontificibus, & quibuscunque regentibus præfident, atque sacris intersunt. Principatus ita dicuntur, quod subditis spiritibus præfint, & eos ad diuinum explendum ministerium disponant. Ad quos, vt vult Diuus Dionysius, id pertinet, vt regni alicuius aut gentis vniuersale regimen ad Dei similitudinem reducant: estque eorum officium, promouere homines, vt non priuati commodi, aut lucri vel vtilitatis causa, sed ob Dei amorem & honorem iustitiam exequantur. Curant etiam publica, gentes, principes, magistratus, prouincias & regna: & vim quandam prælati influunt, quam ipsi à terribili sede maiestatis diuinæ hauriunt: quo fit vt subditi iugum quoddam præfidentis, à quo faciliè se absoluerent, sentiant, imo timeant ac reuerentur in eis vim diuinis per principatus illis inditam & communicatam. Cum enim alioqui principes perinde vt subditi, homines sint, eiusdemque naturæ & mortalis conditionis, neutiquam illos timerent subditi, nisi terror diuinus per principatum ministeria eos eueheret, ac ceteros incusso timore ad præstandam obedientiam & reuerentiam compelleret. Vnde pessimè illi agunt, qui prælatos & superiores suos despiciunt: quandoquidem totum id redundat in iniuriam summi regis & principis. Sed quia nimium deformis est omnis præfidentia, nisi illis præditi sint qui alijs præfunt, quæ merito eos dignos efficiant ad alios gubernandos, hoc est, veris virtutibus, qui est pulcherrimus principum decor & ornatus: careantque virijs, & terrenis voluptatibus ac oblectamentis minimè dediti sint, quod eos omnibus reddit venerabiles. Virtutum ministerio & fauore tum illis, tum alijs hominibus additur animi constantia & mentis quidam robustus vigor, ac virilis seueritudo contra vitia, & effeminantes voluptates. Quartum verò locum obtinent Potestates: quarum nobis præfidium cum primis necessarium est, vt aduersum Potestates abreas, malitiæ & inuidiæ plenas, præualeamus. Potestates arcent ea quæ ordinem diuinæ distributionis aliquo modo perturbare videntur. Diuus Gregorius de his spiritibus loquens: Potestates, ait, vocantur hi angeli, qui hoc potentius in suo ordine perceperunt, vt eorum ditioni virtutes aduersæ subiectæ sint: quorum potestate refranantur, ne corda hominum comprimere aut obumbrare valeant. Item Bernardus: Illi, inquit, spiritus, qui Potestates nominantur, dum crucifixi nostri diuinam potentiam vbi que attingentes, eam magnificare delectantur, hinc ad disturbandas demonum, hominumque vires, pro his qui hereditatem capiunt salutis, potestatem accipiunt. Diuus Dionysius eosdem spiritus diuinarum Dominationum & virtutum donis fulgere dicit, quibus possunt rebelles virtutes & potestates

Archangelo
sem officium
quod.

Principatus
officium quod.
Dionysius
martyr.

Subditi cur
tios præla
tos timeant.

Principum
& prælatu
decor & or
natus verus
quis sit.

Potestati of
ficium quod.

Gregor.

Bernardus.

Hebr.
Dionysius

potestates coercere. Virtutum officium est docere prælatos, vt facile & cō-
 stanter quæ sui sunt muneris exequantur, & onera spiritalia æquanimiter
 ferant. Fiunt etiam miracula per hos spiritus, virtutemque mira faciendā
 hominibus influunt. Nouem quædam illis tribuuntur. Primum est, quod
 virilem habeant constantiam: Secundum, quod omne opus caeleste & dei-
 forme exerceant: Tertium, quod ne infirmetur, semper à supremo fonte
 hauriant: Quartum, quod Deum præ oculis in exemplar habeant: Quin-
 tum, quod perseuerent in incepto opere: Sextum, quod in supremum hie-
 rarchiam tendentes, omnimodam similitudinem & imaginem eius sibi cō-
 parent: Septimum, quod, vt id possint, in ipsum Deum toto affectu, totisq̃
 viribus conuersi sint. Octauum, quod tanquam vasa sanctissima omnibus
 charismatibus repleta inferioribus sibi creditis virtutem & fortitudinem
 communicent. Nonum, quod omni diligentia eos, quibus fauent, studeant
 Deiformes efficere. Cur autem ordo iste specialiter virtutum dicatur, cum
 nullus beatissimorum spirituum ordo otio torpeat, sed omnes summi Dei
 voluntatem exequantur, quod vtique sine virtute fieri non potest, vnde re-
 ctè omnes virtutes possint appellari: huius ea ratio est, quod sicut ceteri spi-
 ritus à dono quo maximè vigent accipiunt denominationem, sic & isti à do-
 no præcipuo virtutes appellantur. Sextus ordo est dominationum, qui in
 media hierarchia, summum obtinent gradum, & velut architecti quid in-
 feriores agere debeant spiritus, ex diuinæ voluntatis præscripto decernūt,
 eosque ad totius dominij fontem & principem reducere, & tum seipso-
 rum illos eidem conformare nituntur. Et licet eis dominantur ac præsi-
 deant, abest tamen ab illis omnis fastus, & tyrannica dominandi libido.
 Ad illos referri habent, vt quidam volunt, tanquam ad dominos, opera-
 tiones virtutum, tutamina potestatum, regimina principatum, reuelā-
 tiones Archangelorum, curæ & prouidentix Angelorum. Dominationes
 sua nobis virtute assistunt, ne mundanis affectibus præpediamur, sed ijs
 omnibus dominemur, corpusq̃ redigamus in seruitutē, vt discat parere spi-
 ritui. Multas habet isti spiritus proprietates, quas enarrare longum foret:
 tamen obiter referre libet extra ordinem, quo pacto eis conformari debea-
 mus. Primo, danda nobis opera est, vt semper appetamus caelestia. Deinde
 vt nulli simus vitiorum tyrannicæ & indignæ seruituti subiecti. Tertio, vt
 liberum habeamus dominium in nosipso, contemnendo ac conculcando
 omnia à Deo nos abducentia. Quarto, vt affectu & mente simus liberi ab
 omni vili subiectione. Quinto, vt nihil in nobis admittamus, quo Deo dis-
 similes efficiamur. Sexto, vt ex sancta quadam animi generositate nulli ser-
 uiamus, nisi summo principi. Septimo, vt eidem semper adhaereamus, ipsi
 plenè conformati. Octauo, vt quoad possumus, omnes ad ipsam summam
 pulchritudinem & Deiformitatem conducamus. Nono, vt in ipsum Deū to-
 tantis acie & operibus intēdamus. Decimo vt ipsi non solum conformes,
 sed iidem & vnū cum ipso effecti, semper illius pulchritudine perfruamur.

Throni sunt sedes Dei, in æquillissime & serenissimæ mentes, in quibus De-
 us sua decernit iudicia: Hi spiritus vsque ad celsissimam Dei contemplatio-
 nem subriguntur, atque in sedente in ipsis Deo firmantur & quiescunt, eun-
 demque Deum etiam alijs aduehant, & influunt dona sibi ab illo collata:

h h h h 2 suntq̃

Virtutum of-
 ficiū quod.

Virtutes cor
 quidā angeli
 præ ceteris
 dicantur.

Dominati-
 num officium
 quod sit.

Dominatio-
 num proprie-
 tates quæ nā
 sunt.

Dominatio-
 nibus quoniam
 nos conformemur.

Thronorum
 officium quod
 nam sit.

T. VI
22

Angelorum
ordines vti
cum thronis
coniungatur

suntque Dei, & influxus illius capacissimi. Per Thronos disponimur, vti
plum Dei effecti, suscipiamus ipsum Deum, tanquam in hospitia sibi graui-
sima commigrantem. Cum his Thronis alij Angeli & Archangeli, vt approp-
iunguntur ad iudicia Dei complenda. Concurrunt enim Seraphicus amor,
veritatis & iustitiæ zelus. Interuenit etiam Cherubica scientia, que in distri-
buitiua iustitia gradus disponat, & in iudicatiua retributiones & flagella pro
meritis & flagitijs decernat. Ad sunt Dominationes, vt liberum ab affectu &
passione proferatur iudicium. Virtutes assistunt iudicibus, vt sint viriles argu-
constates in iudicij proferendis. Præsto sunt Potestates, vt iudicium prolata-
tum exequantur, coercentes omnem tyrannidem, & eos qui abutuntur viri-
bus suæ potestatis. Conueniunt Principatus Angeli & Archangeli, vt approp-
bent & faueant iudicio, & distributioni delatæ ad iudice. Thronos autem alij
ordines ad sua explenda officia non asciscunt. Cherubim beatissimi spiri-
tus sunt, eminenti præditi scientia, quibus Deus thesauros sapientiæ, & sci-
entiæ splendores copiosissimè impartiuit, adeo vt ipsi alijs inferioribus largi-
ter communicare queant. Horum officium est promouere homines ad
Dei cognitionem. Seraphim denique vt sunt Deo propinquissimi, ita omnes
inferiores spiritus felicitate, perfectione, dignitate excellunt: quorum mu-
nus est alios diuini amoris inflammare ardore, in Deum dirigere, & formam
diligendi tribuere. De quibus B Gregorius scribit in hæc verba: Seraphim
vocantur illa agmina, quæ ex singulari propinquitate conditoris sui in-
comparabili ardent amore. Quæ quia ita Deo coniuncta sunt, vt inter hæc
& Deum nulli alij spiritus intersint, tanto magis ardent, quanto hunc vicin-
ius vident. Quorum profectò flamma, amor est: quia quo subtilius cla-
ritatem diuinitatis eius aspiciunt, eo validius in eius amore flammascunt.
Possent adhuc alia multa de Hierarchijs & ordinibus Angelorum dici, sed
nimium forsitan onerosi essemus. Quanta autem in his ordinibus sit ange-
lorum multitudo, nemo adhuc vnquam definire ausus est. Innumerabilem
& incomprehensibilem esse certum est. Cum enim sit immensa cæli empy-
rei magnitudo, immensam quoque ciuium eius multitudinem esse conue-
nit. Quod etiam pertinet ad gloriam conditoris, qui quum sit rex & prin-
ceps infinitæ dignitatis, infinitam debet habere frequentiam & copiam sibi
ministrantium. Sunt qui scribunt tot esse angelicos spiritus, vt etiam si om-
nes homines, qui fuerunt, sunt & erunt, impræsentiarum viuerent, singulis
possent decem angeli custodes assignari. Atque ex dictis diui Dionysij mar-
tyris colligitur sancti viri incomparabili multitudine sanctos angelos ex-
cedere inferiorum rerum numerum. O quæ erit felicitas tot tamq; præcla-
ris posse iungi spiritibus, & cum eis semper iucundissimam & felicissimam
vitam viuere, omnis mali nesciam, bonis omnibus affluentem.

Cherubim qd
ordo, quod qd
eoru officiu.

Seraphim
ordo quis
quod qd eoru
officium.

Gregorius.

Numerofitas
angelorum
vlti incom-
prehensibilis.

Numerus
angelorum
secundum
quosdam
quantus.

Dionysius
martyr.

Angelorum
ministerium
erga homi-
nes cuius
modi.

His ita dictis de angelorum Hierarchijs & ordinibus, dicamus pauca de
ministerio illorum erga nos. De quo id certissimè est, humanissime, benigni-
sime, promptissime, ac studiosissime eos semper adesse nobis, nos tueri
ac protegere, nos præmonere ac dirigere, nobis congratulari proficienti-
bus, condolere deficientibus, nec secus nos fouere, ac adiuuare semper & v-
bique, quam quæuis indulgentissima mater posse infantem ex se genitum.
Amant enim nos, qui vident nos amari à Deo, & propter Deum quicquid
possunt

possunt libenter præstant nobis: adeoque illius amore se totos nobis cupiunt impendere. Et quamvis sæpe nos irreuerenter, indignè, ac iniquè geramus in illorum præsentia, tamen ferunt nos, & instigant ad meliora, cupiuntque nos semper magis ac magis proficere, & summam in cælis gloriam obtinere. O quis vel cogitare sufficiat, à quot malis per illos eruamur, quot bona consequamur. Sed vè ingratitude nostræ, qui pro tot tantisque illorum in nos meritis non solum grati non sumus, sed etiam grauissima eos sæpe iniuria & contemptu afficimus. Quæ de re dici plura possent, sed restat adhuc, vè in quibus eos imitari, & quo pacto colere ac venerari debeamus, explicemus. Vbi sanè innumera sese offerunt, in quibus imitandi sint. Quot enim in illis virtutes insunt, tot nobis imitanda veniunt. Sed si omnia imitari non possumus, saltem imitemur mutuam ac fidelissimam charitatem erga se inuicem, summam & promptissimam obedientiam erga Deum, officiosissimam famulatam erga nos miseros, vè & nos mutuo fideliter, purè, castè, sincère nos diligamus in Deo, & propter Deum, semperque & in omnibus diuinæ voluntati obtemperemus, & sanctis illis ac beatis spiritibus quicquid possumus amoris & piæ venerationis impendamus. Nèq; sanè prætermittendū est, quin ad minus angelo custodi nostro singuli quotidie aliquod seruitium exhibeamus, quo & illi grati simus, & eius patrocinium atq; adiutorium imploremus. Nisi enim id agamus, certè iniqui, impudètes, & execrabiles sumus, qui fidelissimè illius erga nos charitati & beneuolentiæ immemores ac ingrati esse non veremur. Honorandus etiam & speciali amoris affectu nobis complectendus est sanctus Michael archangelus, cuius etiam hodie specialis memoria agitur, qui est princeps Ecclesiæ, signifer cæli præclarus, ac illustris paradisi præpositus, qui contra Dei hostes terribiliter intonat. Quis vè Deus? qui Deum timentes fidelissimè adiuuat, in morte animas suscipit, pluratq; alia nobis præstat beneficia, gratia & misericordia Dei ac Domini nostri Iesu Christi, qui viuit & regnat per omnia secula seculorum, Amen.

SERMO II. IN EADEM SOLENNITATE

Beneficia decem honorum angelorum ad homines quæ: malorum uicem angelorum erga homines quanta crudelitas, quomodoque per bonos Angelos idem refranentur.

Angelus suus Deus mandauit de te, vt custodiant te in omnibus vijs tuis. Psalmo XC. Dies iste charissimi iure optimo sanctis Angelis dedicatus est. Decet nãque nos multis nominibus honorare eos. Ipsi enim licet sint illustrissimi principes, tamen custodiunt nos & ministrant nobis, multaq; nobis præstant beneficia, quæ quamuis omnia commemorare non possimus, nihilominus de quibusdam hac vice dicemus, vt ijs cognitis ardentius illos amemus, & propensiori studio veneremini. Primo igitur odium & malignitatem, ac nocendi libidinem erga nos malorum spirituum refranant, nosq; tuentur. Quod sanè nobis cum primis necessarium est: quandoquidem demones inexpiabili nos odio prosequuntur, eorumque ingès est subtilitas, calliditas & fortitudo. De viribus diaboli nostis quid apud D. Iob

h h h h . 3 . scri-

Angeli in quibusdam imitandi sint.

Angelus cuique homini deputatus, vè honorandus & venerandus

Michaelis archangeli patronum, quique sit à nobis eius implorandū suffragium.

Angeli vè demorum malignitatem refranant nocendi.

T. VI
22

Iob 41

scriptum sit. *Non est potestas super terram qua comparatur ei, qui factus est ut nullum timeret.* Sed licet possit plurimum, non potest tamen ea ipsa potentia sua vti vel in minimo, nisi quatenus permiserit Deus: Vnde etiam datus est nobis à Deo angelus bonus: qui custodiat nos, atque dæmonis arceat malitiam, alioqui haud dubiè in ipso matris utero nos extingueret, nec ad horam viuere pateretur. Maximè tamen in eos potestatem multam habet, qui sunt mortiferis subditi peccatis, eo quod à Christo & gratia eius se iuncti sint, nec sint membra eius, sed velut membra à corpore præcisa. Tales omnes diaboli mancipia sunt, & ire possunt eos cum corpore & anima rapere in abyssum, quandoquidem à Christo alieni sunt. Quod autem, Deus id minime permittit, facit pro immensa bonitate sua, qua illorum expectat penitentiam: quanquam interdum quosdam à diabolo præfocari sinat. Vnde etiam vt ait S. Augustinus, nihil est terribilius, qualis excessus est corpore. Timeant ergo quotquot in mortiferis degunt peccatis, ne iusto Dei iudicio veniant in manus tam crudelium inimicorum. Secundo assistunt nobis sancti angeli in tentationibus. Cum enim impugnamur ab hostibus & vitijs, adsunt nobis, docentq; nos vti resistere debeamus. Optima quoque nobis suggerunt consilia, quid sequi debeamus. Cumq; nostram accommodamus voluntatem, nobiscum aduersus hostes pugnant. Siue enim apud nos sit angelus sanctus, siue in cælis, nunquam desinit nos intueri, vt circa nos agatur: atque vbi nos aliquo habere opus perspicit in momento ad nos aduolat. Tanta namq; est angeli agilitas, vt vbiq; esse velit, ilico possit adesse. Sed dicat fortè aliquis? Vnde sciam, verum me angelus meus doceat, quando eum nec visu, nec auribus percipio? Atqui facile illum audires, si bene aduerteres. Aliter angeli, aliter homines loquuntur. Homines in aurem, angelus in cor loquitur. Locutionem illius equidem bonum insinatum intelligo. Interdum enim ex aere corpus sibi assumunt, non tamen quemadmodum corpus humanum animæ iungitur, atque in ea forma etiam ad aures verba edunt: sicut beatissimæ Dei genitrici & plerisque alijs contigisse nouimus. Alias intus in corde hominis loquuntur. Verbi gratia: Malus spiritus ita suggerit homini: En fame cruciaris dum ieiunas & tamen cum tibi adsit cibi copia, posses famem pelli. Ede igitur. Mox angelus bonus sic ait: Si ieiunium violaueris, eris transgressor præcepti Ecclesiæ. Diabolus dicit: Solus es, nemo te videt. Bonus angelus ait: Etti homines non vident, tamen videt Deus, qui culpa offenditur & reddet singulis pro meritis cuiusque. Nec debes vitare peccata propter homines tantum, sed propter Deum. Mox rursus cacodæmon inspirat: Facile confiteberis postea. Bonus spiritus suggerit: Quid prodest confiteri sine dolore & penitentia? Addit dæmon: Vti que tunc dolebis. Bonus angelus respondet: Si iam peccare vis, quo pacto potes tunc habere dolendi propositum, nisi fortè Deus dederit? Si ergo postea dolere vis, iam noli facere vnde doleas. Ita ferme in singulis peccatis agitur cum homine. Si ergo homo angelicæ inspirationi obtemperans non consentiat peccato, &

Dæmones in quibus maxime suū furorē manifestant.

Augustin.

Angelos in tentationibus constitutos adesse.

Loquutio angelorum cuiusmodi sit. Lucz 1.

Angelus tam bonus quam malus quædam hominibus ingerat.

to, latatur angelus, atque è vestigio victoriam illam offert Deo, reportatq; illi coronam, qua post mortem ornabitur, vel diuinæ gratiæ augmentum, qua fit fortior ad resistendum tentationibus consimilibus: quemadmodum ediuerso qui succumbunt, efficiuntur debiliores, & diaboli contra eos vis augetur. Sin autem homo angelicæ voci immorigerus peccet, si quidē peccatum admittat mortiferum, fugit interim angelus ab eo (non enim potest videre peccati turpitudinem) doletq; dæmonem illi præualuisse ac dominari. Vtrum autem ad illum reuertatur, in subditis audietis. Tertio, prouocā nos sancti angeli ad agendam veram pœnitentiam. Vt enim iam dixi, si quis spreto angeli sui consilio peccet, recedit interim angelus ab eo & redit in cœlum. Quid verò putamus charissimi interea angelus secum cogitet? Forficant hæc aut similia sibi dicit: Quid faciam huic nebuloni, qui mea spernit monita, & libentius morē gerit cacodæmoni? An ne formidabit, ne Deus cuncta aspiciens ex alto mox ipsum puniat, vel sinat obdurari penitus, ne posthac vnquā velit respicere? Itaq; mox ad illum reuertitur, si fortē possit illum ad pœnitentiam & confessionem faciendā emollire, antequam ira Dei in eū defaxiat. Tum verò quantā adhibeat erga illū sollicitudinem, vt possit eum ad pœnitentiam & confessionē faciendam permouere, nemo facile dixerit. In primis grande suscipit certamen aduersus diabolum qui iam animam illius captiuā detinet, obduratq; cor eius ne timeat Deum, & os illius claudit, ne confiteatur: atq; interim ita intus ei insurrat. Noli modo cōfiteri, quia patebis ludibrio, & confessarius tuus despiciet te. Sed cōtra dicit angelus bonus. Falsa est ist hæc persuasio: quia dedecus est peccare, sed gloriosum est cōfiteri ac pœnitere: nec te confessarius despiciet sed potius chariorē habebit, tanquā pœnitentē & emendare se volentē. Rursus ingerit diabolus: Non poteris deinceps tibi à peccato temperare. Itaque cōsultius est, vt vsque ad mortem protrahas, & tunc integram facias confessionem, quam quod toties te confundas. Responder spiritus bonus: Mortis tempus & conditio incerta est, & si iam confiteri & pœnitere non vis quando potes, vbi aderit extrema necessitas, iusto Dei iudicio fortē nō poteris, diabolo te ad desperationem, vel obstinationem, vel mentis cæcitatem pertrahente. Aut si fortassis tunc confiteri voles, confessio illa potius extorta & inuita erit nempe ob gehennæ metum, quam voluntaria & ex vera contritione ac Dei amore proficiscēs, atque ita etiam in frugifera erit, id quod multis in extrema hora contingit.

Potest autem hoc loco quæri, posteaquam sanctus Angelus multum adhibuit conatum erga eiusmodi hominem, & is nihilo secius manet obstinatus in malo adeo vt nolit obedire illius admonitionibus internis, sed peccata alia post alia committat, num angelus eum penitus derelinquat? Non quidem omnino eum relinquit, sed à multis seruat corporis & animæ periculis, quandoquidem ab innumeris eum retrahit peccatis, in quæ corrueret angelica custodia destitutus. Attamen angelus hominem non vi retrahit à peccato, sed occasiones peccandi remouet, impeditq; ne possit peccare. Quod quantum nos obliget ad redamandos illos beatissimos spiritus, vof ipsi planè cognoscitis. Iam si quis pergat quærere, vtrūne grauius peccet ob ingratitudinem qui floccipendit angeli sui monita vel consilia, quam si non haberet angelum commonentem, certum est, eum grauius delinqueret.

hhhh 4. atque

Angelus bonus vt prouocet ad pœnitentiam agendam.

Confessionē quantum deus suadeant demones.

Angelus bonus num obstinatum in malo hominem penitus derelat.

T. VI
22

atque si mox subiungat, præstare igitur ut angelus abscedens tam obstinatus hominem penitus non adhortaretur: non est id utique verum. Nam tametsi ingratitude hominem maiori reddit poenæ obnoxium, nihilominus eadem ipsa poena minor & mitior est, quam ea quam esset incursum, si ab angelo penitus desereretur. Tum enim proculdubio præceps iret in multa scelera, quæ iam euadit angeli sui beneficio, quibus maiorem sibi confaret poenam: quando etiam pro quolibet minimo peccato mortifero poena debetur æterna. Quamobrem qui cum multis damnatur peccatis exitialibus, non potest quidem diuturniorem perpeti cruciatum, quam qui cum vno solo damnatur: ut obique enim est æqualis infinitas: sed ut iustitiæ satisfiat, pro criminum numero & qualitate poena ipsa æterna iniecitur & augetur, quod ad acerbitatē attinet. Quarto sancti Angeli orant pro nobis, & sunt aduocati ac intercessores nostri apud Deū. Cum enim peccator, ut iam dictū est, non vult licet admonitus ab angelo respicere, forsitan Dominus illi quod in Euangelio legitur dixisse de arbore quadam, Succide illam ut quid etiam terram occupat? Forsitan, inquam, dicit angelo sancto. Quid est, quod improbus ille non vult tibi morem gerere? Equidem te hoc onere leuabo, faciamque ne posthac pro illo cogaris esse sollicitus: & tibi quidem pro labore & charitate tua mercedem augebo: illi verò meritas irrogabo poenas. Quid fratres putamus, ubi hæc angelus audit, quam supplices offerat Deo preces pro anima illa, quam nouit esse in peccatis, & si sic moriatur, certus est eam in tartara relegandam, ut Dominus aliquid ei adhuc poenitendi spaciū concedat? Scitis quid dixerit cultor vineæ Domino suo iubenti, ut arborem fici infrugiferā succideret. Dimitte illam, inquit, & hoc anno Domine vltimum fodiam circa illam, & mittam stercore. Et si quidem fecerit fructum: si autem in futurum succides eam. O magna beneuolentia sanctorum Angelorum erga ingratos homunciones. Quinto, dum cernunt angeli quempiam ex animo poenitentiam agere, & damnata præteritæ vitæ iniquitate, redire ad colendam iustitiam & ad seruiendum creatori, mirum in modum exultant, totamque caelestium spirituum frequentiam conuocantes, grandem excitant solennitatem in caelis. *Gaudium est enim Angelis Dei super vno peccatore poenitentia agente.* Sexto, excitant nos angelici spiritus ad agenda bona opera, atque ad ea nobis vires addunt, & benefaciendi ac merendi occasiones nobis comparant, quales sunt, opera obedientiæ, charitatis & pietatis, quæ magna habent merita. Sed cæci quidam non aduertentes huiusmodi opera sanctorum angelorum studio ex diuina prouidentia & ordinatione ipsis imponi, ut mereantur veniam peccatorum, gratiamque sibi & gloriam obtineant apud Deum, murmurant & conqueruntur, aiuntque: Cur hæc mihi facienda incumbunt? Cur non ille vel ille hæc facit? Aut etiam subducunt sese, ne ipsis demandentur. Qua re multum offendunt Deum & sanctos angelos. Eninvero oportebat eos hæc & huiusmodi omnia tanquam ex Domini manibus accipere gratiamque agere, quod ipsis esset oblata occasio merendi. Septimo, inferunt nobis angelici spiritus, adiuuantque nos in operibus bonis, & multifaria nobis nostrisque corporibus præstant beneficia. Quod potest plurimis scripturæ locis confirmari, ut etiam visibiles sæpe apparuerint vel opitulati sint sanctis Dei hominibus, quo vel inde intel-

Angeli boni
vultu pro
sibi commi-
ssis homini-
bus.
Lucæ 13.

Ibidem.

Angelis quo-
modo sit gan-
dium de pec-
catorum poe-
nitentia.
Lucæ 15.

Angeli ut ex-
citent ad bo-
na opera ho-
mines.

Angeli ut ho-
minibus in-
ferunt in
bonis operi-
bus
Indic. 2.

ligere.

Igeremus etiam inuisibiliter eos hoc idem erga nos semper agere. Nostis ex libro Iudicum, quomodo angelus visibiliter obsurgat populum Israel ob peccata in Deum admissa. Nota est etiam illa historia, qua angelus scribitur Eliæ panem subcineritium & vas aquæ apportasse: itemq; illa, quæ Thobiam angeli ductu saluum & incolumem discessisse à parentibus, atque ad illos rediisse commemorat. Daniele etiam nemo ignorat prandium ab Habacuk angeli ministerio accepisse. Denique D. Petrum Apostolū ex carcere angelus liberauit: suntq; id genus alia multa in scripturis exempla. Et nos charissimi haud dubio sepe in magnis versamur corporis & animæ periculis, & subitanea morte periremus, nisi angelorum sanctorū sollicita & irremissa prouidentia & benignitate seruariemur. Octauo, consolantur angeli afflictos. Videmus quidem passim miseros, egenos, debiles, ægros, afflictos iacere, qui tamen interdum latioribus sint animis, quàm diuites & fortunati: & licet nos vltro crucem amplexi simus, tamen plerique tales plus multo quàm nos patiuntur. Vnde ergo inter tot miserias, in summa rerū omnium penuria, ita vt quandoq; vix nudo vescantur pane, tam bono & forti sunt animo, nisi quod occultè à sanctis angelis consolationem, & vires suscipiunt? Nono, sancti angeli magna cum sollicitudine bona opera & rectè facta nostra offerunt & exhibent Deo, & nobis gratiā reponunt. Id verò maximo eos gaudio afficit: quia profectu nostro latantur. Excusant etiam nos apud Deū, & loquuntur pro nobis bona. Ita enim agunt, vt solent qui inter amantes nituntur firmā efficere amicitiam, & eos matrimonio coniungere: eodem, inquam, modo etiam ipsi excitant nos ad bene agendum, nobisq; Dei gratiam & amicitiam conciliant, cupiuntq; nos Deo per amorem copulare. Decimo, felices illi spiritus animas electorū, quæ obtempauerunt, cū ineffabili gaudio deportant in cælum. Animas autē nōdum bene purgatas, vt pie creditur, in purgatoriū deferunt, atq; inibi crebro eas visitant & consolantur, nuntiantq; illis bona ab alijs pro ipsis facta, penarūq; mitigant, & homines superstitēs ad orandum pro illis excitant. Porro, vbi aliquis damnandus moritur, discedit ab illo angelus statim procul, nihil habes quod pro illo loquatur apud Dominum, sed diuino eum relinquit iudicio, moxque data à Deo sententia, dæmones animam illius infelicem rapiunt in pœnas inexplicabiles & æternas.

Hæc autem omnia iam dicta præcipue facit ipse Deus, vtitur autem ad ea ministerio angelorū: quemadmodum magni viri præstant elemosynam per famulos suos. Cæterum quicquid huiusmodi agunt sancti angeli, absq; vlla fatigatione & labore id agunt, nec quicquam interim à Dei fructione distinentur aut præpediuntur. Et quamuis illorum gloria sit consummata, nec possit augeri (alioqui defectum paterentur, nec essent perfectè beati) nihilominus pro sua erga nos sollicitudine & cura præmium habent accidentale & gaudium maius in cælo. Itaque charissimi, cognitis tantis in nos beatissimorum spirituum beneficijs, sumus obsecro grati illis, & caueamus illis præsentibus admittere peccata: quia hæc summè eis displicent. Conciliemus nunc nobis illorum amicitiam, vt tempore opportuno prosint nobis, maximè quando animam reddere oportebit, ne si illi tunc nobis non fauerint, rapiant nos dæmones secum in stagnum illud sulphureum, vbi

iiii fumus

Iudic. 1.

3. Reg. 19.
Tob 1. 5. 9.Danie. 4.
Acto. 1.Angeli vt
afflictos ho-
mines con-
solentur.Angeli vt o-
pera bona
nostra Deo
offerant.Angeli vt ani-
mas deferat
in cælum vel
purgatoriū.Angelorum
præmium vt
crescat &
quale cre-
scat.

T. VI
22

sumus tormentorum eorum ascendit in secula seculorum. Quod à nobis auertat Christus Iesus rex & Dominus angelorum, qui cum Patre & Spiritu sancto uiuit & regnat Deus in secula benedictus, Amen.

DE S. HIERONYMO CONFESSORE OMnia require in festo S. Antonij Abbatis.

DE SS. VNDECIM MILIBVS VIRGINVM, martyrum, Christi que sponсарum, accipe omnia ut de S. Agnete virgine & martyre.

DE S. SEVERINO EPISCOPO ET CONFESSORE per omnia uti de S. Nicolao Episcopo.

IN FESTO APOSTOLORVM SIMONIS ET Iudæ Epistolam cum sua paraphrasi quære in festo S. Thomæ Apostoli.

EXEGESIS EVANGELII EIVSDEM
Festi. Luca X.

1. Cor. 3.

Tedrus & Simon Apostoli quibusdam euangelium Christi predicauerunt gentibus.

Nomen virginis Mariæ quæ Apostolorum primus in uocauerit ac per illud miracula fecerit.

Celebramus hodie charissimi festum beatissimorum Apostolorum Simonis & Iudæ, qui quidem ambo Christo fuere sanguinis affinitate propinqui, nempe illius consobrini, filij Alphæi & Mariæ Cleophae, sororis intemeratæ virginis, sed spiritus ac fidei cognatione, morum imitatione longè propinquiore. Quos Dominus in Apostolos suos elegit, non carnis affectu permotus, sed liberrima sua voluntate & gratia, qua etiam præstitit eis, ut digni essent tanto honore, & idonei ministri noui Testamenti, per quos multorum cæca pectora ad agnitionem vnus veri Dei illuminarentur. Quod quidem etiam ab illis sedulo curatum est, maxime quando post Apostolorum profecta sunt, alter quidem, nempe Iudas, in Mesopotamiam: alter uero, puta Simon, in Aegyptum: ac deinde simul in Persiam uenerunt. Sunt qui putent hunc Simonem fratri suo Iacobo susceptum in Episcopum Hierosolymitanum: sed id alijs non placet, affirmantibus cum qui Iacobo successerit Simeonem esse dictum, & sub Traiano peremptum Hierosolymis: hunc uero Simonem Apostolum in Persia martyrio coronatum. Scribit quidam ex recentioribus uir eruditus neque contemnenda autoritate, se in occultissimis quibusdam monumentis reperisse, hunc sanctissimum Simonem Apostolum frequenter inuocare nomen summæ Dei matris Mariæ virginis, atque eius fauore hostes Christi & Ecclesiæ destruxisse: eundem ob feruorem in hostes Christi Cananarum, id est, Zelotem merito appellatum. Varia autem recitantur apud Ecclesias diuersas Euangelia: quæ quia omnia exponi non possunt, illud explanandum suscipimus, quod quibusdam locis legitur, & est apud Lucam capite X. in hæc uerba.

Designauit Dominus Iesus & alios septuaginta duos, & misit